

II. Zasady akcentowania, czasownik εἶμι - indicativus, infinitivus, imperativus praesentis activi, elizja

1. Czasownik εἶμι - jestem

INDICATIVUS PRAESENTIS ACTIVI

	SINGULARIS	PLURALIS
1.	εἶμι	ἐσμέν
2.	εἶ	ἐστέ
3.	ἐστί(ν)	εἰσί(ν)

INFINITIVUS PRAESENTIS ACTIVI

εἶναι

IMPERATIVUS PRAESENTIS ACTIVI

	SINGULARIS	PLURALIS
2.	ἴσθι	ἔσθε
3.	ἔστω	ἔστων

2. Zasady akcentowania

⇒ Acutus może stać na trzeciej samogłosce od końca wyłącznie wtedy, gdy pierwsza samogłoska od końca jest krótka. Jeżeli w trakcie odmiany ostatnia samogłoska ulegnie wydłużeniu, acutus z trzeciej samogłoski od końca przesuwa się na drugą np. θάνατος, ale: θανάτου

⇒ Circumflexus może stać na drugiej samogłosce od końca wyłącznie wtedy, gdy pierwsza samogłoska od końca jest krótka. Jeżeli w trakcie odmiany ostatnia samogłoska ulegnie wydłużeniu, circumflexus przechodzi w acutus, np. δήμος, ale: δήμου

⇒ Jeżeli przedostatnia sylaba w wyrazie jest długa i akcentowana, a ostatnia jest krótka, wyraz **musi** mieć circumflexus, np. δέδρο

⇒ Dyftongi są długie, wyjątkowo αι i οι mogą być uważane za krótkie, ale nie zawsze, np. τράπεζαι, ale: τραπεζαίς, czy: ἀρχαίος

⇒ 3. Elizja (wyrzutnia)

Jeśli wyraz kończy się na samogłoskę i napotyka w tekście wyraz zaczynający się od samogłoski. stosuje się elizję, czyli opuszczenie w mowie i w piśmie samogłoski kończącej pierwszy wyraz, aby uniknąć przykrego zbiegu dwóch samogłosek (hiat). Znakiem elizji jest apostrof. Przykład:

ἀλλὰ ἀκούω > ἀλλ' ἀκούω
δὲ ἐχθρός > δ' ἐχθρός

Jeżeli na początku drugiego wyrazu znajduje się samogłoska z przydechem, po dokonaniu elizji pozostała spółgłoska z pierwszego wyrazu przekształca się w aspirowaną. Przykład:

ἀπὸ ἵππων > ἀφ' ἵππων
κατὰ ἔν > καθ' ἔν

Elizji najczęściej ulegają przyimki (wyj. περί, πρό, μέχρι) i spójniki (wyj. ὅτι).

4. Ćwiczenia

a) Napisz po grecku:

jesteśmy, bądź, jest, niech będą, są, jesteś, bądźcie, jesteście, niech będzie, być, jestem

b) Zapisz acutus lub circumflexus nad podkreśloną samogłoską lub dyftongiem. Samogłoski długie są pogrubione, krótkie zapisane kursywą.

ἀ <u>κ</u> ου <u>ε</u> ιν	χ <u>ε</u> ι <u>ρ</u> ες	κ <u>ι</u> ν <u>δ</u> υν <u>ε</u> υ <u>ε</u> ιν
τε <u>χ</u> ν <u>η</u>	ο <u>ι</u> κος	ν <u>ε</u> ξ
π <u>ρ</u> ω <u>τ</u> ον	νε <u>ο</u> ς	βα <u>ρ</u> ει <u>α</u>
π <u>ρ</u> ω <u>τ</u> η	μ <u>υ</u> θος	ὑ <u>δ</u> ω <u>ρ</u>
γε <u>λ</u> ο <u>ι</u> ω <u>ς</u>	δ <u>υ</u> να <u>μ</u> ι <u>ς</u>	ο <u>υ</u> δ <u>ε</u>
γε <u>λ</u> ο <u>ι</u> ο <u>ς</u>	ἐ <u>λ</u> π <u>ι</u> δ <u>ε</u> ς	ἐ <u>λ</u> ε <u>υ</u> θ <u>ε</u> ρο <u>ς</u>

c) Zapisz acutus lub circumflexus nad podkreśloną samogłoską lub dyftongiem. Samogłoski długie są pogrubione, krótkie zapisane kursywą. Uwaga: w tym ćwiczeniu dyftongi αι i οι są krótkie.

κ <u>ι</u> ν <u>δ</u> υν <u>ε</u> υ <u>σ</u> αι	ἐ <u>ρ</u> χο <u>μ</u> αι	δ <u>ε</u> χε <u>σ</u> θαι
στ <u>ε</u> φ <u>α</u> ν <u>ο</u> ι	δικ <u>α</u> σ <u>αι</u>	μ <u>α</u> χ <u>αι</u>
ἀ <u>κ</u> ο <u>υ</u> σ <u>αι</u>	γε <u>λ</u> ο <u>ι</u> ο <u>ι</u>	πα <u>ν</u> ε <u>σ</u> θαι
μ <u>υ</u> θ <u>ο</u> ι	ἀ <u>ν</u> θ <u>ρ</u> ω <u>π</u> ο <u>ι</u>	ἀ <u>ν</u> δ <u>ρ</u> ε <u>ι</u> ο <u>ι</u>
ἐ <u>λ</u> α <u>ι</u> αι	ν <u>ι</u> κ <u>αι</u>	ἀ <u>φ</u> ι <u>γ</u> μ <u>αι</u>

d) Zaznacz długość podkreślonej samogłoski. Samogłoski krótkie są zapisane kursywą.

πνε <u>υ</u> μα	μ <u>υ</u> ρον	ποι <u>η</u> σι <u>ς</u>
ἀ <u>γ</u> κυ <u>ρ</u> α	π <u>υ</u> ρ	μι <u>μ</u> ησι <u>ς</u>
ἀ <u>ν</u> δ <u>ρ</u> ε <u>ι</u> α	π <u>υ</u> ργ <u>ο</u> ς	κ <u>ρ</u> ι <u>σ</u> ι <u>ς</u>
π <u>ρ</u> α <u>γ</u> μα	πε <u>λ</u> ε <u>κ</u> υ <u>ς</u>	β <u>ι</u> ο <u>ς</u>

e) W poniższych wyrazach stoi acutus. Zdecyduj, czy będzie stał na drugiej czy trzeciej samogłosce od końca.

ἕξαμετρον φιλοσοφον μισανθρωπος λαβυρινθων γυμνασιου βαρβαρε σταδιον

f) W poniższych wyrazach akcentowana jest druga sylaba od końca. Zdecyduj, czy będzie to acutus czy circumflexus. Samogłoski długie są pogrubione, krótkie zapisane kursywą. Uwaga: w tym ćwiczeniu wszystkie dyftongi są długie.

Μαιαν ἀρχαιοις ἀρχαιε Πτολεμαιοι Πτολεμαιον Πτολεμαιοι μυθος μυθον
μυθοις μυθους μυθε ούτω